

Ako prezimovali roztočce a roztočce?

Medzi rozšírených škodcov ovocných drevín, najmä jadrovín a sliviek, prípadne aj viniča, ale aj zelenín, patria roztočce, z nich hlavne **roztočec ovocný** a **roztočec chmeľový**. Vyskytujú sa vo všetkých oblastiach. Škody sa prejavujú predovšetkým na listoch, ktoré môžu byť vplyvom vyciciavania dospelými roztočcami alebo larvami silne poškodené. Na otázku v nadpise možno odpovedať v tom zmysle, že priebeh zimy ich početnosť veľmi neznížil.

Mimoriadne premnoženie roztočcov, ale aj roztočov nastáva najmä pri nesprávnom používaní chemických prípravkov na ochranu rastlín. Preto treba jednoznačne poukázať na **najvhodnejší spôsob ochrany, ktorým je biologická ochrana nasadením dravého roztoča *Typhlodromus piri***. Pri jeho použití je však veľmi dôležitý výber všetkých chemických prípravkov, ktoré sa používajú proti ostatným škodcom a chorobám. Informácie o toxicite prípravkov sú uvedené na etiketách prípravkov, ktoré možno nájsť aj v informačnom systéme prípravkov na ochranu rastlín, pričom sú uvedené v textoch klasifikácie prípravkov pre včely.

Vo výsadbách, kde nie je využívaná biologická ochrana, je chemická ochrana potrebná iba tam, kde sa zistil veľký počet prezimujúcich vajíčok (1 000 a viac na 1 meter dĺžky konárov) alebo v minulom roku bol zaznamenaný silný výskyt. Povolené prípravky majú rôznu špecifickú účinnosť, od ktorej závisí aj termín použitia. Možno ich rozdeliť do nasledovných skupín:

1. Prípravky **Apollo 50 SC** (účinná látka clofentezine, povolený na čerešne, višne, jablone, hrušky, jahody, okrasné dreviny a okrasné rastliny, dostupný aj v malospotrebiteľskom bamlení – MB) a **Nissorun 10 WP** (účinná látka hexythiazox, do baklažánu, cukety, melónu, melónu cukrového, tekvice, uhorky, papriky, rajčiakov, černice, egreša, maliny, ríbezlí, jabloní, hrušiek, jahôd, viniča, chmeľu a okrasných rastlín, aj MB) majú tzv. ovilarvicídny účinok, čiže ničia vajíčka a mladé larvy. Preto sa musia aplikovať tesne pred liahnutím až na začiatku liahnutia lariev zo zimných vajíčok. Toto obdobie nie je jednotné a veľmi ho ovplyvňujú mikroklimatické a poveternostné podmienky. Pri jabloni býva zväčša pred kvitnutím, pri slivke počas kvitnutia. Ak sú tieto prípravky použité v optimálnom čase, majú účinok až 2-3 mesiace.
2. Prípravok **NeemAzal T/S** (účinná látka azadirachtín) je povolený do jadrovín (okrem hrušiek), kôstkovín, brusnice, čučoriedky, ríbezle, bazy čiernej, egreša, viniča, zemiaka, baklažánu, cukety, rajčiaka, tekvice, uhorky, kapusty, kapusty čínskej, kelu kučeravého, kelu ružičkového, špenátu, špargle a byliniek (okrem pažitky) a okrasných rastlín. Je povolený aj do ekologického poľnohospodárstva. Používa sa najneskôr do konca kvitnutia.
3. Prípravky s účinnou látkou abamectin **A-abameN-I** a **Vertimec 018 EC** (aj MB) sú povolené na jadroviny, papriku, uhorky a okrasné rastliny. Na jadroviny sa aplikujú tesne po opade kvetných lupienkov, pričom v tomto období majú dlhú reziduálnu účinnosť.
4. Ďalšie prípravky, a to **Ortus 5 SC** (účinná látka fenpyroximate, na jablone, jahody, vinič, chmeľ a sóju, aj MB) a **Sanmite 20 WP** (účinná látka pyridaben, iba na okrasné rastliny a okrasné dreviny v škôlkach a skleníkoch) sa používajú v období, keď je vyliahnutých 70-80 % zimných vajíčok (ale aj vajíčok ďalších generácií počas vegetácie) s možnosťou výskytu už aj dospelých jedincov. Tieto prípravky sa môžu prvýkrát použiť najmä v tých výsadbách, kde sa nepoužili žiadne iné vyššie menované prípravky. Inak sa používajú vlastne aj počas vegetácie proti ďalším generáciám roztočcov, keď sa na listoch nachádzajú všetky vývinové stupne roztočcov, a to letné vajíčka, larválne štádiá aj dospelce. Po odkvitnutí (obyčajne od druhej polovice mája), keď je listová plocha už vyvinutá a v neskoršom období najmä za suchého a teplého počasia sa ošetrujú tie výsadby, v ktorých sa zistí v priemere na 1 list 3-5 a viac pohyblivých roztočcov. Nižší počet – 3 platí na začiatku leta. Pri kontrole sa zisťujú

všetky pohyblivé štádiá (dospelce, nymfy a larvy) roztočca ovocného, roztočca chmeľového a ostatných príbuzných druhov čeľade *Tetranychidae* spolu.

5. Prípravky **Movento 100 SC** a **Mobile** (účinná látka spirotetramat) je povolený do širokého spektra plodín – špenát, brokolica, kaleráb, kapusta čínska, kapusta hlávková, karfiol, kel hlávkový, kel kučeravý, kel ružičkový, šalát, cesnak, cibuľa, šalotka, jabloň, hruška, broskyňa, marhuľa, slivka, čerešňa, višňa, jahoda, vinič, chmeľ, zemiak, okrasné rastliny, ovocné škôlky a okrasné škôlky.
6. Prípravok **Mavrik** (účinná látka tau-fluvalinate) je povolený do plodín – bôb, zemiak, horčica, repka jarná, repka ozimná, jabloň, vinič, sója, repa cukrová, jahoda, hruška, kôstkoviny (marhuľa, broskyňa, čerešňa, višňa, slivka) a prázdne sklady, prázdne výrobné a silá.

Viacnásobné opakované ošetrovanie prípravkami s rovnakým mechanizmom účinku môže viesť k vzniku rezistentných – odolných populácií roztočcov. Preto za účelom zabránenia jej vzniku **sa odporúča v tej istej výsadbe použiť prípravky s rovnakým mechanizmom účinku iba 1-krát**. Pri ošetrovaní je okrem toho potrebné dbať aj na dodržiavanie hygienickej ochrannej doby pred zberom.

Ing. Stanislav Barok
ÚKSÚP – OOR
22.3.2021